

TEIXINT IDENTITATS



Artistes participants: Noé Bermejo, Irene Cases, David Catá, Tónia Coll, Sara Coleman, Regina Dejiménez, Maribel Domènech, Fanny Galera, Rocío Garriga, Ascensión García, Matilde Grau, Eulàlia Grau Costa, Mónica Jover, Iratxe Iarrea, Sara Llobregat, Lucía Loren, Carmen Marcos amb Victoria Bahenà, Claudia Martínez, Chelo Matesanz, Silvia Molinero Domingo, Jesús Monteagudo Guerra, María Muñoz Torregrosa, Ana Musma, Natividad Navalón, María Ortega, Laura Piñeiro, Concha Romeu, Encarna Sáenz Llorente, Eva Santos, Bía Santos i Àngels Viladomiu.

Comissariat: Ascensión García (Universitat de Barcelona) i Carmen Marcos (Universitat Politècnica de València).

-

Centre d'Art Tecla Sala

Inauguració: Dijous, 10 d'octubre de 2019, a les 19.30 h

Exposició fins al 26 de gener de 2020. ENTRADA LLIURE



Ajuntament de L'Hospitalet



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Durant la segona meitat del segle XX, algunes artistes van recuperar tècniques fins aleshores “impròpies” de la pràctica artística; Louise Bourgeois, Magdalena Abakanowicz, Sheila Hicks, Eva Hesse o Annette Messager van ser algunes de les pioneres a introduir el cosit, el brodat i el teixit dins del món de l'art, trencant així amb els convencionalismes del món artístic.

Actualment hi ha un ampli grup de creadores i creadors que, conscients que el tèxtil i les tècniques que se'n deriven s'han associat tradicionalment a la condició femenina, les valoren com una herència cultural per incorporar-les a la seva pràctica artística.

«Teixint identitats» aplega el treball de trenta-un artistes que, independentment del seu sexe, recuperen el cosit, el brodat i altres tècniques de caràcter artesanal per treure-les de l'anonimat i incorporar-les als seus processos creatius. Les obres que es presenten tenen el nexa comú del teixit i exploren qüestions relacionades amb el gènere, la identitat, l'àmbit domèstic o el personal, així com temàtiques socials i mediambientals.

Comissariat

Ascensión García, Universitat de Barcelona.

Carmen Marcos, Universitat Politècnica de València.

En la seva llarga soledat, Penèlope teixeix al matí el sudari d'Odisseu, el seu espòs absent, i a la nit el desteixeix per no culminar la tasca, ja que un cop acabat el teixit ha promès contreure nou matrimoni. Es converteix així en la personificació de la fidelitat, no tant a un marit el record del qual resta ennuolat pel temps i la distància, sinó pròpia, a triar què vol per a si mateixa, mantenint a ratlla les imposicions socials, amb un truc que també ella dirigeix: qui millor que jo sap quan i com teixir aquesta tela redemptora? La tela que Penèlope elabora cada dia s'identifica amb la seva vida, no solament pel temps que dedica a tramanejar-ne els fils (i a desfer aquesta mateixa tasca), sinó perquè gràcies a aquesta tela Penèlope és qui vol ser.

Històries de l'art

Durant les avantguardes històriques de principis del segle xx, es remouen les aigües de la creació, es trenquen esquemes, els artistes capgiren el món. I la historiografia torna a ignorar el paper de les artistes. Només ben poques es van salvar de ser ignorades: Meret Oppenheim, Dora Maar, Claude Cahun, Leonora Carrington, Frida Kahlo, Maruja Mallo, Remedios Varo, Käthe Kollwitz, Sonia Delaunay.¹ Moltes d'elles van gaudir d'un èxit puntual, a redós, en alguns casos, de les seves relacions sentimentals. Van ser bones artistes en els seus àmbits artístics, i van exposar la seva obra, la van vendre; però igualment van restar excloses per la història de l'art. «El primer moviment a incorporar la dona en igualtat de condicions fou l'avantguarda russa, en la qual foren nombroses les artistes que hi van participar. Una igualtat forjada en els moviments polítics radicals del segle xix, en què les dones van participar servint el poble. La incorporació de la modernitat i de les dones com a productores del nou art fou deguda en gran part a la unificació de les belles arts (arquitectura, pintura i escultura) amb les arts aplicades (tèxtil, ceràmica, etc.), mitjà en el qual les dones havien participat activament i eren referents artístics».²

¹ L'exposició «Pioneras. Mujeres de la vanguardia rusa», celebrada al Museo Nacional Thyssen-Bornemisza de l'1 de març al 16 de juny del 2019, ha rescatat el treball de set dones que van tenir un paper crucial en aquest moviment artístic: Natalia Gontxarova, Alexandra Exter, Olga Rózanova, Nadeshda Udaltsova, Liubov Popova, Varvara Stepànova i Sonia Delaunay.

² <<https://losojosdehipatia.com.es/cultura/arte-2/las-mujeres-artistas-en-las-vanguardias-historicas-del-siglo-xx/>>.

La tradició cultural que hem estudiat en la història de l'art ha exclòs sistemàticament les dones d'aquesta disciplina,³ ja que han estat ignorades tant en literatura com en les arts plàstiques. D'aquesta invisibilitat les rescaten alguns estudis monogràfics, «casualment» escrits també per dones, els més importants datats a partir dels anys vuitanta del segle xx. Seria desitjable que no calgués fer cap defensa específica de gènere en el món de l'art, però no sembla que la paritat (equitat) sigui ara per ara un objectiu assolit. El paper que exerceixen els crítics i historiadors de l'art actuals està per fi ampliant la seva mirada.⁴

A la segona meitat del segle xx, algunes artistes, potser envalentides per la tasca de les pioneres avantguardistes, van recuperar amb absoluta llibertat creadora tècniques domèstiques impròpies del quefer artístic fins aleshores. Louise Bourgeois, Magdalena Abakanowicz, Sheila Hicks, Eva Hesse i Annette Messager són noms destacats en aquest nou plantejament, però la bretxa que van obrir, com ja va succeir amb les anteriors, l'han seguit practicant moltes altres. Totes aquestes artistes de referència inqüestionable han treballat amb tèxtil en alguna etapa de la seva trajectòria. Avui disposem d'una important diversitat de processos i mètodes de creació duts a terme per molts artistes, homes i dones, que, sabedors que la costura i l'ús del tèxtil s'han associat tradicionalment a la condició femenina i que es tracta d'una herència cultural, no dubten a fer servir aquest recurs en el seu treball artístic i a trencar amb tots els estereotips i prejudicis.

Dialogant a través dels materials

En contra del mite de la genialitat lligada a certa psicosi, l'assagista i novel·lista Siri Hustvedt planteja que la creació solament és possible des de la relaxació.⁵ Nosaltres ho matisem: el quefer artístic en si genera també aquesta relaxació, es retroalimenta i enriqueix el creador, ja sigui en accions repetitives, en gestos catàrtics o en treballs col·laboratius, com podem contemplar a l'exposició que presentem. Sempre hi ha una vivència profunda del procés, en el qual es dialoga amb els materials triats i se'ls transforma al llarg del temps. En aquest profund diàleg amb el material, la manualitat és un vehicle de transformació interior que denota l'acte creatiu com un moment de

³ PORQUERÉS, Bea. *Reconstruir una tradició. Las artistas en el mundo occidental*. Madrid: Horas y Horas, 1994.

⁴ Una mirada ampliada de la historiografia de l'art que, en part, deu la seva obertura a la incorporació de dones historiadores, crítiques i especialistes en estètica, amb la qual cosa es relativitza el valor absolut d'aquest canvi, si bé no la importància d'aquesta acció constant de defensa i visibilitat.

⁵ HUSTVEDT, Siri. *La dona que mira els homes que miren a les dones*. Barcelona: Edicions 62, 2017

reflexió íntima: «El tacte s'erigeix com a director de l'experiència, que ha d'anar confirmant o negant cadascuna de les accions en el moment de fer-les. Gairebé no hi ha temps per a la reflexió, o més aviat la reflexió es realitza mitjançant l'acció. Aquí les paraules donen pas a les sensacions i les emocions, i cada acte es converteix en un final en si mateix. [...] Allò que l'artesà o l'artista sent quan treballa, i que moltes vegades és el motor de la seva necessitat de treball, és propi, incomunicable i tancat».⁶ En el quefer manual sentim que el temps s'atura i el món «real» desapareix. Un altre món creix en l'espai i el temps del silenci creador i fecund, en el qual cada artista sent que *és ell mateix*, i amb les seves mans teixeix una nova presència que ho expressa. José Ángel Valente assenyala també aquest nucli de l'acte creatiu: «[...] Perquè el moviment cap al centre de la matèria és també un moviment cap al centre de la interioritat. En el punt d'arribada (o en el punt de partida per a l'antic saber) la matèria és la matèria-esperit [...]».⁷

Teixint identitats, l'exposició

La proposta d'exposició que presentem configura un projecte interdisciplinari, tant pels variats interessos que contenen (de *contingut*) les seves obres com pels mitjans artístics emprats per materialitzar-les. No hi ha cap postura ideològica de gènere en la selecció d'artistes i de plantejament, és més aviat reflex de la realitat general a Espanya en l'actualitat⁸. Tampoc no hi ha cap visió enciclopèdica o universalista: no hi són presents tots els artistes que treballen amb tècniques artesanals relacionades tradicionalment amb el món femení, tot i que sí una mirada àmplia a tot el territori, amb la intenció de mostrar un petit univers d'identitats.⁹ Totes les propostes tenen com a nexa comú el teixit, el cosit, el brodat i altres tècniques de caràcter artesanal. Totes es posicionen davant de diverses problemàtiques socials o personals.

«Teixint identitats» aporta un tipus d'informació que permet copsar la realitat. Pel que fa a la difusió artística, forma part d'aquells esdeveniments que enriqueixen la societat. S'entén com l'aproximació a un món quotidià, el dels artistes participants, i,

⁶ BARRAGÁN, Carlos M. «La manualidad: un espacio para la intimidad». A: BARRAGÁN, Carlos M.; MARCOS, Carmen. *El alma en la mano. Artesanos y escultores de México y Valencia*. València: Universitat Politècnica de València, 2011, p. 9.

⁷ VALENTE, José Ángel. «Cinco fragmentos para Antoni Tàpies». A: *Material memoria (1979-1989)*. *Op. cit.*, p. 43 i 44.

⁸ En un treball de comissariat a la ciutat de Bogotá, en col·laboració amb l'artista Vicenta Gómez, vam poder comprovar que la realitat artística colombiana relacionada amb la temàtica de l'exposició era molt més equilibrada entre gèneres.

⁹ Agraïm en aquest sentit la generosa col·laboració de Concha Romeu, artista participant en aquesta mostra.

d'acord amb les paraules de Pilar Díez del Corral¹⁰ referides a l'educació artística, hauria de servir per a revalorar el món, actuant com una influència positiva sobre l'espectador. El recorregut de l'exposició permet descobrir i apreciar allò que prèviament resultava insignificant, i també hauria de ser un mitjà per a entendre i valorar millor la vida quotidiana.

Són molts els adjectius que podríem posar a la imatge que projecta el conjunt d'aquesta exposició. En referència a aquestes trenta-una obres, podem dir que són inquietants, històriques, arquitectòniques, orgàniques, minimalistes, emotives, dolces, atractives, impactants, potents, elegants, ordenades, fràgils, boniques, serenes, cordials, narratives, delicades, repressives, metafòriques, lúdiques, teatrals, descriptives; en algunes resulta evident el seu significat; d'altres ens conviden a preguntar-nos sobre aquest significat; com diu Alberto Manguel, «la imatge d'una obra d'art existeix entre percepcions, [...] entre allò que recordem i allò que aprenem, entre el vocabulari adquirit i comú d'un àmbit social i un vocabulari més profund de símbols ancestrals i privats».¹¹ Nosaltres corroborem aquesta idea convidant l'espectador a fer-se seva cadascuna d'aquestes obres, i que ho faci des del seu propi univers, llegint-les en llibertat i gaudint-les.

Qüestions de gènere, identitat, àmbit personal i íntim, relacions entre l'espai públic i el privat, l'àmbit domèstic, les relacions interpersonals, el retrat familiar i la preocupació pel medi ambient, entre altres temes, són les raons de les quals partim per establir metàfores capaces de sensibilitzar l'espectador, d'inventar poètiques pròpies amb les quals reinventar el món. Artistes tots capaços de, com Penèlope, intentar ser qui volen ser.

Ascensión García i Carmen Marcos, comissàries de l'exposició.

¹⁰ Díez del Corral Pérez-Soba, Pilar. *Educación artística: lo femenino en un desarrollo humano sostenible*. P. 194 a L. F. CAO, Marián (coord.). *Creación artística y mujeres. Recuperar la memoria*. Madrid: Narcea, S.A. de Ediciones, 2000.

¹¹ Manguel, Alberto. *Leer imágenes*. Madrid: Alianza Editorial, 2003, p. 31.

ARTISTES PARTICIPANTS



NOÉ BERMEJO (Lleó, 1982)

***Te siento en mis entrañas*, 2015**

Tresillo entapissat en seda laminada
impresa

147 x 103 x 54 cm



MARÍA ORTEGA (Madrid, 1967)

***El silencio*, 2013**

Tècnica mixta, sota relleu i costura, fil
de tela metàl·lica i bastidor de brodar
15 x 12 x 8 cm



**CHELO MATESANZ (Reinosa,
Cantàbria, 1964)**

***Después de treinta cartones de
tabaco rubio*, 2002**

Tela de cortina cremada i vellut
300 x 500 cm



SARA COLEMAN (La Corunya, 1980)

***Pulsión*, 2016**

Fil d'acetat teixit amb tricotosa

Mides variables

Col·lecció del Concello da Coruña



LAURA PIÑEIRO (Puentedeume, la Corunya, 1984)

Belígeras labores, 2013-2019

Didals, plomes i forniment

Mides variables



SARA LLOBREGAT (Bocairent, València, 1991)

No me quieras tanto, 2015 -2019

Instal·lació. Boixets de fusta, tela de cotó i punta al coixí artesanal amb fil de cotó



TÓNIA COLL (Ferrerries, Menorca, 1965)

Anècdota primitiva, 2019

Fil cosit i ganxet sobre tela

150 x 70 cm c/u



ANA MUSMA (Madrid, 1972)

Mi kasita de papel, 2019

Instal·lació

Paper higiènic teixit a mà amb la tècnica del ganxet, cuir i sivelles



EULÀLIA GRAU COSTA (Barcelona, 1963)

Mediterrània caiguda, 2019

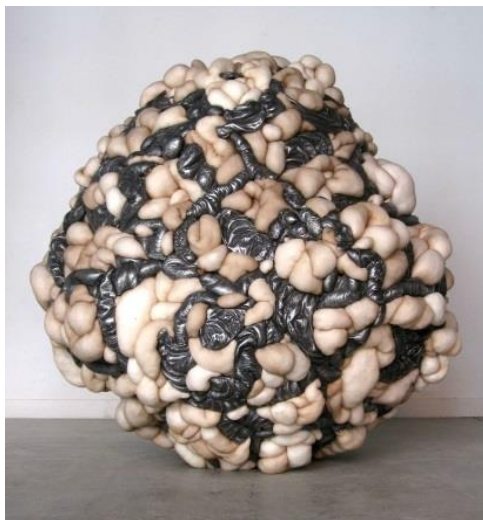
Instal·lació amb terracota, seda tenyida amb tintes naturals



JESÚS MONTEAGUDO GUERRA (Barcelona, 1983)

Sinónimos I, 2014

Brodat a mà amb fil perlé sobre tela de cotó
90 x 120 cm



IRENE CASES (Barcelona, 1989)

In Jail, 2016

Alumini i tèxtil de niló
60 x 90 x 80 cm
Col·lecció de la Universitat de Barcelona



ROCÍO GARRIGA (Albacete, 1984)

Is there anybody in there? (First Test for a Project About the London Zoo), 2019

Fragments de vidre tintat teixits amb filferro negre i suport de fusta
Fotografies amb impressió Ultrachrome sobre paper Ilford Galerie Smooth Pearl de 310g
Instal·lació: 165 x 270 x 17 cm
Composició fotogràfica: 82,5 x 150 x 2 cm



MARIBEL DOMÈNECH (València, 1951)

Para observar el mundo a una cierta distancia, 1995

Vestit teixit amb fil elèctric de color negre i llum negra de 4 W sobre estructura d'alumini

175 x 400 x 400 cm



MATILDE GRAU (Tàrrrega, Lleida, 1962)

Paisatge desplegat, 2001

Vellut i seda daurada

Ø 130 cm



NATIVIDAD NAVALÓN (València, 1961)

Sin pedir perdón, 2000

Tela de cotó i 3.000 agulles

70 x 500 x 100 cm



CONCHA ROMEU (Madrid, 1954)

Las palabras se las lleva el viento, 2016

Fil brodat sobre organdí

73 x 65 cm



BIA SANTOS (Ponta Grossa, Paraná, Brasil, 1971)

Patuá, 2016

Dibuix brodat, argila, fibra, fil daurat i tela

20 x 20 cm



ENCARNA SÁENZ LLORENTE (La Rioja, 1963)

Viaje a Cataluña, 2019

Teixit realitzat amb bosses de plàstic de colors i joguina

125 x 125 x 5 cm



FANNY GALERA (València, 1973)

Te escucho, 2014

Cable elèctric

100 x 40 x 110 cm; 115 x 42 x 145 cm



MARÍA MUÑOZ TORREGROSA (Madrid 1958)

Near Far, 2018

Bosses de te i fusta

20 x 20 x 15 cm



EVA SANTOS (Madrid, 1967)
Fundas para dedos que señalan,
 2011
 Ganxet de perlé i jersei de l'artista
 68 x 40 x 8 cm



SILVIA MOLINERO DOMINGO (Jaén, 1973)
Tejiendo conversaciones, 2018
 Instal·lació amb dues cadires, agulles de fusta, llana i sèrie de còpies fotogràfiques Ultrachrome impreses en paper fotogràfic Ilford Galerie Smooth Pearl de 310 g, muntades en Dibond de 5 mm



CARMEN MARCOS (València, 1965)
VICTORIA BAHENÁ (artesana de Taxco, Guerrero, Mèxic)
El bordado (declaración de principios), 2010-2012
 Teixit de cotó brodat en color i fusta
 160 x 170 x 10 cm



IRATXE LARREA (Bilbao, 1972)
Me siento tan real, 2003
 Tècnica mixta. Mòduls de silicona units amb fil de niló transparent
 130 x 55 x 8 cm
 Fotografia: 38 x 16 cm



REGINA DEJIMÉNEZ (Madrid, 1984)

***Memoria vertebral*, 2019**

Fotografia i escultura tèxtil

Fotografia: 50 x 70 cm

Escultura: 100 x 100 x 40 cm



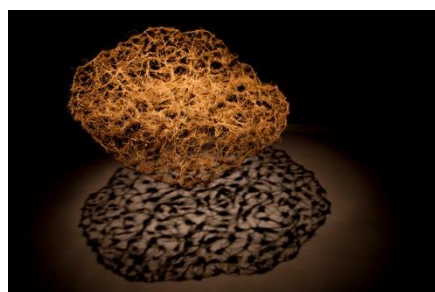
ÀNGELS VILADOMIU (Barcelona, 1961)

***Burmese Letters*, 2003**

Fotogratat de polímer sobre 17

toallons de lli emmidonat

122,5 x 118 x 6 cm



LUCÍA LOREN (Madrid, 1973)

***Cubierta vegetal*, 2016**

Arrels cosides



DAVID CATÁ (Viveiro, Lugo, 1988)

***Horizontes*, 2018**

Fotografia sobre paper baritat

CANSON PLATINE FIBRE RAG

40 x 40 cm



ASCENSIÓN GARCÍA (Múrcia, 1952)
Mamá Lithops, 2018-2019
 Instal·lació. Còdols i llana feltrada
 manualment



MÓNICA JOVER (Alcoi, Alacant, 1973)
Jardín vertical, 2018
 Acrílic, polipell, tela i fils sobre llenç
 150 x 150 cm



CLAUDIA MARTÍNEZ (Catamarca, Argentina, 1966)
Desborde, 2013-2016
 Instal·lació amb filferro folrat amb
 plàstic i trenat a mà

ORGANITZACIÓ I PRODUCCIÓ

- Centre d'Art Tecla Sala (Ajuntament de L'Hospitalet)

MATERIALS I CONTACTE PREMSA

- **Més informació** a teclasala.net
 - **Segueix-nos** a IG [@teclasala](#) | FB [@C.A Tecla Sala](#)
 - **Etiquetes:** [#teixintidentitats](#) [#expoteclasala](#)
 - **Centre d'Art Tecla Sala**
Av. Josep Tarradellas i Joan, 44. 08901 L'Hospitalet de Llobregat | Tel. 93 403 26 20
 - **Horaris:**
De dimarts a dissabte d'11 a 14 h i de 17 a 20 h
Diumenges i festius, d'11 a 14 h
Dilluns tancat
- * Amb motiu del Barcelona Gallery Weekend, el **dissabte, 12 d'octubre** l'exposició romandrà oberta **d'11 a 19 h**.*
- **Contacte Servei de Comunicació C.A Tecla Sala:** expoteclasala@l-h.cat
- Imatges per descarregar, [AQUÍ](#).